

گون علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Astragalus cyclophyllon 02 /23062021

مقدمه

گون علوفه‌ای یکی از مهمترین لگوم‌های علوفه‌ای چندساله مراتع سردسیری استان اصفهان است که به طور وسیعی در رویشگاه‌های نیمه‌استپی کشور (استان‌های اصفهان، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، فارس، لرستان، همدان، زنجان و مرکزی) مورد چرای دام قرار می‌گیرد. این گونه سازگاری بالایی با شرایط اقلیمی مناطق نیمه‌استپی داشته و می‌تواند کمک مؤثری به اصلاح و احیاء مراتع مخروبه و دیمزارهای کم بازده و مخروبه رها شده بنماید. دیمزارهای کم بازده آن دسته از اراضی هستند که در اثر بهره‌برداری یا چرای بی‌رویه در اطراف روستاها یا پس از تغییر کاربری به زراعت دیم، به دلیل عدم بازده تولید مورد نیاز، متروک یا رها شده‌اند. اصلاح و احیاء این مناطق میتواند با کاشت گیاهان علوفه‌ای دائمی و سازگار با شرایط اقلیمی مانند گون علوفه‌ای انجام شود.

مشخصات گیاه گون علوفه‌ای

گون علوفه‌ای با نام علمی (*Astragalus cyclophyllon G. Beck*) و ارتفاع تاج پوشش گیاه تا ۷۰ سانتیمتر، قطر بوته‌ها تا ۷۵ سانتیمتر، در هر بوته بالغ تعداد ساقه گل‌دهنده تا ۶۰ عدد نیز می‌رسد. طول عمر گیاه در حدود ۱۲۰ روز در سال می‌باشد و گیاه دارای خواب تابستانه و زمستانه است. زمان چرای آن در مرتع، اردیبهشت ماه تا خرداد ماه است. میزان پروتئین آن از ۱۱ تا ۱۳/۵ درصد می‌باشد. ارزش رجحانی این گونه ۳۶ درصد است که در ابتدای فصل حد قابل توجهی از نیاز غذایی دام‌های رویشگاه‌های با بارندگی ۱۷۰ تا ۴۰۰ میلی‌متر به عناصر ضروری از جمله کلسیم و فسفر را تأمین می‌نماید. با توجه به وجود کرک در سطح برگ‌ها مقاومت خوبی به کم آبی دارد.

گون علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Astragalus cyclophyllon 02 /23062021

شکل ۱- آشنایی با بوته، گل، بذر گیاه گون علوفه‌ای

کاشت

گون علوفه‌ای گیاهی چندساله است، از این رو لازم است تا با شخم عمیق (۲۵ تا ۳۰ سانتی‌متر) و دیسک بستر کاشت آماده شود. خاک‌های خوب و حاصلخیز با کلسیم کافی برای گون علوفه‌ای مناسب‌تر واکنش خاک در pH ۶/۵ تا ۷/۵ است.

گون علوفه‌ای را میتوان در دو فصل پاییز (بعد از اولین بارندگی پاییزه) و بهار (هرچه سریعتر به محض آمادگی شرایط زمین برای کاشت) کشت نمود اما کاشت پاییزه آن بهتر است. اولین بارندگی پاییزه در دیمزارهای استان اصفهان معمولاً اواخر آبان ماه می‌باشد.

عمق کاشت بذر حدود ۳ سانتی‌متر است. البته باید در خاک‌های رسی و سنگین، عمق کاشت کمتر و در خاک‌های شنی و سبک، کمی بیشتر در نظر گرفته شود. کاشت بذر گون علوفه‌ای به دو روش انجام می‌شود:

2

Petromahamco

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

<https://petromaham.com>

گون علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Astragalus cyclophyllon 02 /23062021

۱- دستپاش و ۲- ماشین‌های بذر افشان. در بذرکاری گون علوفه‌ای، باید بذر به طور یکنواخت در عرصه پخش شده و روی آن با ماسه غیرشور یا کلش گندم پوشیده شود.

داشت

بر اساس آزمون خاک، میزان کود مورد نیاز و روش مصرف کود شیمیایی تعیین می‌شود. بهتر است کودهای شیمیایی فسفر، پتاسیم و برخی از کودهای ریزمغذی قبل از کشت مصرف شوند. گون علوفه‌ای از خانواده لگومینوز بوده و قادر به تثبیت ازت هوا توسط باکتری‌های موجود در گره‌های ریشه می‌باشد، از این رو مصرف زیاد کود ازت برای این محصول توصیه نمی‌شود اما با توجه به اثرهای مفید کودهای پتاسیمی بر خصوصیات کمی و کیفی گیاه و نیاز یکسان گون علوفه‌ای به عناصر ازت و پتاسیم، در صورت توصیه آزمایشگاه، کودهای ازت و پتاس همراه با هم استفاده شوند. بهتر است در سال‌های بعد، در صورت بروز علائم کمبود عناصر غذایی به منظور بررسی وضعیت تغذیه‌ای گون علوفه‌ای با مشورت کارشناس تغذیه و با انجام تجزیه برگ و آزمون خاک، کود مورد نیاز تعیین و مصرف شود. اما به طور معمول، نیاز کودی گون علوفه‌ای به ازای هر تن علوفه خشک تولیدی ۲۰ کیلوگرم ازت، ۵-۱۰ کیلوگرم فسفر (P_2O_5) و ۵-۱۰ کیلوگرم پتاسیم است.

شکل ۲- مزرعه گون علوفه‌ای

برداشت

برداشت علوفه گون علوفه‌ای تازه کشت شده در مرحله ۷۵-۵۰ درصد گلدهی (که دارای بیشترین کیفیت علوفه می‌باشد) یعنی از نیمه دوم خرداد ماه شروع می‌شود. ولی برداشت چین‌های بعدی در مرحله ظهور ۱۰-

گون علوفه‌ای

PTMP/SK/R&D/A/ Astragalus cyclophyllon 02 /23062021

۱۵ درصد گل‌های گون انجام می‌گردد. کیفیت علوفه بستگی به مقدار مواد مغذی دارد که حیوان در کوتاه‌ترین مدت از علوفه بدست می‌آورد بیشترین مقدار پروتئین خام (۱۳/۵ درصد) و ماده خشک قابل هضم (۶۲/۲ درصد) را در مرحله ۵۰-۷۵ درصد گلدهی و بیشترین تجزیه‌پذیری ماده خشک (۴۳/۳۳ درصد) را در مرحله رشد رویشی دارد.

برداشت بذر در مرحله‌ای که غلاف‌های قهوه‌ای گون علوفه‌ای کاملاً باز شده‌اند انجام می‌شود. زمان رسیدن بذرها در مناطق مختلف با توجه به ارتفاع از سطح دریا، رطوبت خاک و متوسط دمای فصل بهار متغیر است. در استان اصفهان اواخر تیرماه (هفته آخر تیر) زمان مناسب برداشت بذر است.

در صورت عدم چرا، در مساحت‌های زیاد گون علوفه‌ای را میتوان با ماشین موور برداشت نمود و بعد با دستگاه ریک، علف‌ها ردیف شده و بعد از ۴۸-۷۲ ساعت هواخوری، بسته‌بندی و انبار کرد.

منبع

اسماعیلی شریف، مسعود. (۱۴۰۰). دستورالعمل فنی کشت و پرورش گون علوفه‌ای (*Astragalus cyclophyllon*) (G. Beck). تهران: موسسه تحقیقات جنگل‌ها و مراتع کشور

